

**የፌዴራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008ን ለማሻሻል የወጣ አዋጅ**

በታክስ አስተዳደር ሥርዓት ውስጥ የግብር ከፋዩን መብትና ግዴታ ሚዛናዊ በሆነ መልኩ በማስከበር፣ በአሠራር ላይ ቅልጥፍናን፣ ፍትሐዊነትን እና ታክስ የመክፈል ግዴታን በተጠናከረ ሁኔታ ተፈጻሚ ማድረግ የሀገሪቱን ኢኮኖሚ ለማሳደግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በዘመናዊ የታክስ ስርዓቶች ውስጥ መስማማትን ጨምሮ ሌሎች አማራጭ የአለመግባባት መፍቻ ዘዴዎች በስፋት ጥቅም ላይ እየዋሉ የሚገኙ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ በአሁኑ ወቅት ያለውን የታክስ አለመግባባቶችን የመፍቻ ሥርዓት ቅብልነትና ውጤታማነት ለማሳደግ፣ አሠራሩን ከዓለም-አቀፍ ምርጥ ተሞክሮዎችና መርሆዎች ጋር ማጣጣምና ወጥ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በሀገር ውስጥ እየታየ ካለው ተለዋዋጭ እና በፈጣን ዕድገት ላይ ከሚገኘው የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ጋር የታክስ አስተዳደር ሕግ ማዕቀፎችን የተጣጣሙና ተለዋዋጭ ሁኔታዎችን ያገናዘቡ እንዲሆን ማድረግ በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

**1. አጭር ርዕስ**

ይህ አዋጅ “የፌዴራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ማሻሻያ አዋጅ ቁጥር \_\_\_\_/2018” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

**2. ማሻሻያ**

የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 እንደሚከተለው ተሻሽሏል፡

- 1) የአዋጁ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 4 (ሀ) ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 4 (ሀ) ተተክቷል፤

“4(ሀ)/ የገቢዎች ሚኒስቴር”

- 2) ከአዋጁ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 45 ቀጥሎ የሚከተሉት ንዑስ አንቀጽ 46፣ 47፣ 48 እና 49 ተጨምረዋል፡፡

46/ “መስማማት” ማለት ለታክስ አለመግባባት የጋራ ተቀባይነት ያለው መፍትሔ መፈለግን አላማው ያደረገ ገለልተኛ በሆነ ሶስተኛ ወገን አመቻችነት እና ሙያዊ አስተያየት ሰጪነት የሚመራ በታክስ ከፋዩ እና በታክስ ባለስልጣኑ መካከል የሚደረግ ውይይት ሲሆን፤ በፈቃደኝነት ላይ የተመሰረተ እና ሚስጥራዊነቱ የተጠበቀ አማራጭ አለመግባባትን የመፍቻ ስርዓት ነው፡፡

47/ “አስማሚ” ማለት የታክስ ያለመግባባቶችን በመስማማት የመፍታትን ሂደት እንዲያመቻች በታክስ ባለስልጣኑ የሚመረጥ ነጻ እና ገለልተኛ የሆነ ሰው ሲሆን፤ አስገዳጅ የሆነ ውሳኔ የመስጠት ስልጣን አይኖረውም፡፡

48/ “የታክስ ማጭበርበር” ማለት ታክስን ለመሰወር ወይም ህጋዊ ያልሆነ የታክስ ጥቅም ለማግኘት ሲባል የሚከተሉትን ድርጊቶች መፈጸም ነው፤

ሀ) ሐሰተኛ የሂሳብ መዝገቦችን፣ ሰነዶችን፣ ደረሰኞችን ወይም ሌሎች ሰነዶችን ማቅረብ፤

ለ) ገቢን፣ ግብይትን ወይም ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ መደበቅ፤

ሐ) ሐሰተኛ ደረሰኞችን ማዘጋጀት ወይም መጠቀም፤

መ) ሐሰተኛ የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ፤

ሠ) ሰነዶችን ማጥፋት፣ መቀየር፣ መደበቅ፤

ረ) ከአንድ በላይ ወይም ትይዩ የሂሳብ መዛግብትን ወይም ሰነዶችን ማዘጋጀትና መያዝ፣ እንዲሁም ለታክስ ባለሥልጣኑና ለሌሎች አካላት ማቅረብ፤

ሰ) ሐሰተኛ የተቀናሽ ወጪዎችን፣ የግብር ወይም የታክስ ነፃ መብት፣ የተመላሽን፣ ወይም የማካካሻ ጥያቄን ማቅረብ፤

ሸ) ሕጋዊ ባልሆነ መንገድ የታክስ ግዴታን ለመቀነስ ማናቸውንም ሌሎች ድርጊቶች መፈጸም ወይም ሕግ እንዲፈጸሙ የሚያስገድዳቸውን አለመፈጸም፡፡

49/ “አዲስ ማስረጃ” ማለት የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ከደረሰው በኋላ በታክስ ከፋዩ የሚቀርብ አዲስ ሰነድ፣ መረጃ፣ ማስረጃ፣ ፍሬ ነገር ሲሆን፤

ሀ) በመጀመሪያው የታክስ አወሳሰን ሂደት ለታክስ ባለስልጣኑ ያልቀረበ፤

ለ) ለታክስ ውሳኔ ማስታወቂያው ትክክለኛነት አግባብነት ያለው እና መሰረታዊ የሆነ፤ እና

ሐ) በተወሰነው የታክስ መጠን ወይም በታክስ ከፋዩ ግዴታ ላይ መሰረታዊ ለውጥ የሚያስከትል ነው፡፡

3) ከአዋጁ አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 13 ቀጥሎ የሚከተሉት አዲስ ንዑስ አንቀጽ 14፣ 15 እና 16 ተጨምረዋል፡፡

“14/ የታክስ ከፋዮች ምዝገባ የሚከናወነው ኢትዮጵያ የተቀበለችውን የዓለም አቀፍ የኢንዱስትሪ ምደባ ደረጃ መሰረት በማድረግ ነው፡፡

15/ ፍትሐዊ፣ ቀልጣፋ፣ እና ጥራት ያለው አገልግሎት ለመስጠት እና ታክሱን በአግባቡ ለመሰብሰብ እንዲቻል የታክስ ባለስልጣኑ የታክስ ከፋዮችን በተለያየ

ምድብ ሊመድብ ይችላል፤ ዝርዝር አፈፃፀሙ የታክስ ባለስልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

16/ ባለስልጣኑ ለታክስ ከፋዮች የሚሰጠውን የአገልግሎት ደረጃ፣ ጥራትና ቅልጥፍና በይፋ የሚያሳውቅበት የደንበኞች ቻርተር ያወጣል።”

4) የአዋጁ አንቀጽ 28 ርዕስ በሚከተለው አዲስ ርዕስ ተሻሽሎ፤ የዚሁ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 2 ተተክቷል፦

“28. የተሻሻሉ የታክስ ስሌቶች እና የይርጋ ጊዜ ገደብ

2/ አግባብነት ባለው የታክስ ሕግ በሌላ አኳኋን ካልተደነገገ በስተቀር፣ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ማንኛውንም የታክስ ስሌት፣

ሀ) የታክስ ባለስልጣኑ የታክስ ማጭበርበር ድርጊት የተፈፀመ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ያገኘ እንደሆነ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያውን ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 10 (አስር) ዓመት ውስጥ፤ ወይም

ለ) በሌላ በማናቸውም ሁኔታ በሚከተለው የይርጋ ጊዜ ውስጥ፦ -

(1) ታክስ ከፋዩ በራሱ የሚያሰላው የታክስ ስሌት ሲሆን ታክስ ከፋዩ የራስ ታክስ ስሌት ማስታወቂያውን ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 5 (አምስት) ዓመት ውስጥ፤

(2) ለሌላ ማንኛውም የታክስ ስሌት ባለሥልጣኑ ለታክስ ከፋዩ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ ከሰጠበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 5 (አምስት) ዓመት ውስጥ፤

ሊያሻሽል ይችላል።

5) ከአዋጁ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ 4 ቀጥሎ የሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 5 ተጨምሮ ነባሮቹ ንዑስ አንቀጽ (5) እና ንዑስ አንቀጽ (6) እንደቅደም ተከተላቸው ንዑስ አንቀጽ (6) እና (7) ሆነው ተሸጋሽገዋል፤

“5/ በዚህ አንቀጽ የተደነገገው ቢኖርም የታክስ ማጭበርበር ድርጊት መፈጸሙ በማስረጃ የተረጋገጠ በሚሆንበት ጊዜ የታክሱ ባለስልጣን የ10 (አስር) ዓመቱን የይርጋ ጊዜ ገደብ ሳያልፍ በማናቸውም ጊዜ የታክስ ውሳኔ ማሻሻያን ሊያደርግ ይችላል።”

6) የአዋጁ አንቀጽ 42 ንዑስ አንቀጽ 5 ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 5 ተተክቷል፤

“5) የታክሱ ባለሥልጣን ለፋይናንስ ተቋሙ የዕግድ ትዕዛዝ በደረሰው በ10 የሥራ ቀናት ጊዜ ውስጥ ትዕዛዙ እንዲቀጥል ለማድረግ የሚያስችል የፍርድ ቤት ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡”

7) የአዋጁ አንቀጽ 59 ተሽሮ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 59 ተተክቷል፦

“59 የማስረዳት ኃላፊነት እና አዲስ ማስረጃ ማቅረብ

1/ በዚህ ክፍል መሰረት ከታክስ ውሳኔ ጋር በተገናኘ በሚደረግ ማናቸውም የታክስ ክርክር ሂደት የታክስ ውሳኔ ትክክል ያለመሆኑን የማስረዳት ኃላፊነት የታክስ ከፋዩ ነው

2/ በዚህ አዋጅ መሰረት ቅሬታ፣ ይግባኝ ወይም የውሳኔ ማስተካከያ ጥያቄን የሚያቀርብ ታክስ ከፋይ በታክስ ውሳኔ ወቅት ካቀረበው የተለየ አዲስ ማስረጃን ማቅረብ አይችልም፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም አዲስ ማስረጃ በቅሬታ፣ ይግባኝ ወይም ስህተትን ለማረም በሚቀርብበት ወቅት ተቀባይነት ሊያገኝ የሚችለው፦

ሀ/ የማስረጃው አለመታየት በታክስ ክፍዩ የታክስ እዳ ላይ ከፍተኛ ጫናን የሚያስከትል ከሆነ፤

ለ/ ታክስ ከፋዩ ማስረጃውን ያገኘው የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ከደረሰው በኋላ ከሆነ፤ ወይም

ሐ/ ሰነዱ ያልቀረበው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ከሆነ፤

ይሆናል፡፡

8) ከአዋጁ አንቀጽ 60 ቀጥሎ የሚከተሉት አዲስ ከአንቀጽ 61 እስከ 71 ያሉት አንቀጾች ተጨምረው የአዋጁ ነባር አንቀጽ 61 እና ተከታዮቹ ድንጋጌዎች አንቀጽ 72 እና ተከታዮቹ ሆነው ተሸጋሽገዋል፦

“61. የታክሱ ባለስልጣን የታክስ አለመግባባትን በመስማማት ለመፍታት ያለው ስልጣን

1/ የታክሱ ባለስልጣን የታክስ አለመግባባቶችን በመስማማት የመፍታት ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡

2/ ማናቸውም በስምምነት የሚፈታ የታክስ አለመግባባት በጽሁፍ የሚደረግ እና የተስማሚ ወገኖች ፊርማ ያረፈበት ሊሆን ይገባል፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲኖሩ ጉዳዩ በማስማማት ሊታይ አይችልም፦

ሀ) የታክስ ማጭበርበር ወይም ሆን ተብሎ የተደረገ ታክስን የመሰወር ድርጊት ወይም ሌላ ከታክስ ጋር የተገናኘ ወንጀል መኖሩ ሲጠረጠር፤

ለ) በመስማማት የሚደረግ ስምምነት ከኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት እና ከሚመለከታቸው የታክስ ሕጎች ጋር የሚጋጭ ሲሆን፤

ሐ) ከሁለቱ ወገኖች አንዱ በሽምግልና ሂደት ውስጥ ለመሳተፍ ፈቃደኛ ካልሆነ፤

4/ ሚኒስቴሩ የአስማሚውን የትምህርት እና ሙያ ደረጃን ጨምሮ የመስማማት ሂደት የሚመራበትን ሥርዓት የሚወስን ዝርዝር የአፈፃፀም መመሪያ ያወጣል፡  
:

## 62. የታክስ አለመግባባትን ለመስማማት ስለመምራት

1/ የታክስ አለመግባባት ለመስማማት ሊመራ የሚችለው በታክሱ ባለስልጣን እና በታክስ ከፋይ መካከል የታክስ አለመግባባቱን በማስማማት ለመፍታት ስምምነት ሲደረስ ነው፡፡

2/ የታክስ አለመግባባት በመስማማት እንዲፈታ የሚደረገው በአዋጁ መሰረት ቅሬታ ከቀረበ በኋላ ይግባኝ ሊቀርብበት በሚችል ውሳኔ ላይ ብቻ ነው፡፡

3/ ይግባኝ ያቀረበ ማንኛውም ታክስ ከፋይ፣ ይግባኙን ካቀረበበት ቀን ጀምሮ ባሉት 30 ቀናት ውስጥ፣ ክርክሩ በመስማማት እንዲፈታ በተወሰነው ቅጽ መሰረት የጽሑፍ ጥያቄ ለታክሱ ባለስልጣን ማቅረብ ይችላል፤

4/ የታክስ እርግጠኝነትንና ቀልጣፋ አሰራርን የሚያረጋግጥ ሆኖ ሲገኝ፣ ባለሥልጣኑ በታክስ ከፋይ ስምምነት በማንኛውም የይግባኝ ክርክር ሂደት ላይ ጉዳዩን ወደ መስማማት ሊመራው ይችላል፡፡"

5/ የታክስ አለመግባባት ወደ መስማማት እንዲመራ መደረጉ ለአቤቱታ አጣሪ ጽ/ቤት ከሚቀርብ ማመልከቻ በስተቀር ሌሎች በዚህ አዋጅ የተመለከቱ የታክስ አለመግባባት መፍቻ ዘዴዎችን መጠቀምን የሚከለክል አይሆንም፡፡

## 63. የታክስ አለመግባባት በመስማማት እንዲፈታ ስለሚቀርብ ጥያቄ

1/ የታክስ አለመግባባት በመስማማት እንዲፈታ የሚፈልግ ታክስ ከፋይ ይህንኑ በመግለጽ ለታክስ ባለስልጣኑ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

2/ የታክሱ ባለስልጣን የታክስ አለመግባባቱ በመስማማት ሊፈታ የሚችል መሆኑን ያለመሆኑን ይወስናል፡፡

- 3/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የስምምነት ጥያቄ ማቅረብ፣ ታክስ ከፋይ በባለሥልጣኑ የተወሰነውን እና አከራካሪ ያልሆነውን የታክስ መጠን የመክፈል ግዴታን አያስቀርም፡፡

#### 64. የሌሎች ሂደቶች መታገድ

- 1/ የታክስ አለመግባባቱ በመስማማት በሚታይበት ጊዜ በአዋጁ አንቀጽ 88 (1) እና አንቀጽ 91 (2) የተቀመጡት የጊዜ ገደቦች ተፈጻሚነት ታግዶ ይቆያል፡፡
- 2/ የመስማማቱ ተሳታፊ ወገኖች የታክስ አለመግባባቱን በመስማማት ለመፍታት ካልቻሉ የማስማማቱ ሂደት ከተጠናቀቀበት ቀን ጀምሮ በአዋጁ የተቀመጡት የጊዜ ገደቦች ተፈጻሚነት ይቀጥላል፡፡

#### 65. አስማሚ ስለመመደብ

- 1/ የታክሱ ባለስልጣን ነፃ እና ገለልተኛ የሆነ አስማሚ ይመድባል፤
- 2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የሚመደበው አስማሚ ገለልተኛ እና የሙያ ብቃት ያለው መሆን አለበት፡፡

#### 66. የአስማሚው ሚና

- 1/ አስማሚው፣ ተከራካሪ ወገኖች ለክርክሩ ፍትሐዊ መፍትሄ እንዲያገኙ ለመርዳት ገለልተኛ እና አድልዎ የማያደርግ ባለሙያ ሆኖ ይሠራል፡፡
- 2/ ሂደቱን በሚመራበት ጊዜ አስማሚው የሚከተሉት ሥልጣኖች ይኖሩታል፦
  - ሀ/ ተከራካሪ ወገኖች አከራካሪ በሆኑ ነጥቦች ላይ የጽሑፍ መግለጫዎችን እና ደጋፊ ማስረጃዎችን እንዲያቀርቡ መጠየቅ፤
  - ለ/ የታክስ ያለመግባባት በስምምነት እንዲፈታ ለማድረግ የታክስ ባለስልጣኑ እና ታክስ ከፋዩ ላለመግባብቱ መነሻ የሆኑትን የፍሬነገር፣ የህግ፣ የቴክኒክ እና የማስረጃ ጭብጦችን በሚገባ እንዲመረምሩ እገዛ ማድረግ፤
  - ሐ/ በማንኛውም የማስማማት ሂደቱ ደረጃ ላይ፣ ወገኖች እንዲመክሩበት የዕርቅ ስምምነት ነጥቦችን የያዘ ምክረ ሀሳብ ማርቀቅ እና ማቅረብ፤
  - መ/ ተከራካሪ ወገኖች ስምምነት ላይ መድረስ ካልቻሉ ጉዳዩ ወደ ይግባኝ ሰሚ ወይም ወደ ፍርድ ቤት ቢቀጥል ሊኖረው የሚችለውን ውጤት በተመለከተ አስገዳጅ ያልሆነ የሙያዊ አስተያየት መስጠት፡፡

## 67. የመስማማት አካሄድ

1/ የመስማማት ሂደት የሚመራው በሚከተለው አኳኋን ይሆናል፦

- ሀ) የማስማማቱ ሂደት ገለልተኝነትን እና ሚስጥራዊነትን መሰረት ባደረገ አኳኋን መካሄድ አለበት፤
- ለ) የአስማሚው የስራ ድርሻ የማስማማት ሂደቱን የማመቻቸት እና የውሳኔ ሐሳብ የማቅረብ እንጂ ውሳኔ መስጠት አይሆንም፤
- ሐ) የማስማማቱ ሂደት መደበኛ የሆኑ የስነ ስርአት ደንቦችን ላይከተል ይችላል፡፡

2/ የታክስ አለመግባባትን በመስማማት ለመፍታት ስምምነት ከተደረሰበት ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ መጠናቀቅ አለበት፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም የስምምነት ሂደቱ ከ60 ቀናት በላይ ሊራዘምበት የሚችልበት ሁኔታ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

## 68. ሚስጥራዊነት

1/ ማናቸውም በማስማማቱ ሂደት የሚደረግ ግንኙነት በሚስጥር መጠበቅ አለበት፡፡

2/ በህግ መሰረት ወይም በተሳታፊ ወገኖች ስምምነት ካልሆነ በስተቀር የማስማማቱ ውጤት በማናቸውም የይግባኝ መድረክ በማስረጃነት ሊያገለግል አይችልም፡፡

## 69. ስምምነት

1/ ተሳታፊ ወገኖች በማስማማቱ ውጤት ከተስማሙ ስምምነቱ፦

ሀ) በጽሑፍ መደረግ ያለበት ሲሆን፤ ተሳታፊ ወገኖች ሊፈርሙበት ይገባል፤

ለ) አስገዳጅ እና ተፈጻሚነት ያለው ይሆናል፡፡

2/ የታክስ ባለስልጣን የመስማማት ስምምነቱን ተግባራዊ ማድረግ አለበት፡፡

3/ በዚህ አንቀጽ መሰረት የሚደረስ ማንኛውም ስምምነት፤ ለክርክሩ መነሻ በሆነው ታክስ ከፋይ እና የግብር ዘመን (ዘመናት) ላይ ብቻ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚደረግ የፍሬ-ነገር ወይም የሕግ ክርክሩ ተመሳሳይ ቢሆንም እንኳ፤ በሌላ በማንኛውም ክርክር ወይም የግብር ዘመን ላይ በባለሥልጣኑ ወይም በሌላ ታክስ ከፋይ ላይ አስገዳጅነት አይኖረውም።

5/ በዚህ አንቀጽ መሰረት በታክስ ባለስልጣኑ እና በታክስ ከፋይ መካከል ስምምነት የተደረሰው በከፊል ጉዳዮች ላይ ከሆነ ስምምነቱ ተፈጻሚ የሚሆነው ስምምነት በተደረሰባቸው ጉዳዮች ላይ ይሆናል።

#### 70. ያለመስማማት

የማስማማቱ ተሳታፊ ወገኖች በማስማማቱ ውጤት ካልተስማሙ ታክስ ከፋይ በአዋጁ አንቀጽ 105 መሰረት ይግባኙን ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ወይም አግባብነት ላለው ፍርድ ቤት ለማቅረብ ይችላል።

#### 71. ወጪዎች

1/ እያንዳንዱ የማስማማቱ ተሳታፊ ለማስማማቱ የሚያስፈልገውን የራሱን ወጪ መሸፈን አለበት።

2/ ለአስማሚው የሚከፈለው የአገልግሎት ዋጋ በታክስ ከፋይ ይሸፈናል።

9) ከአዋጁ አንቀጽ 61 ንዑስ አንቀጽ 5 ወይም በተሽጋሽገው አንቀጽ 72 ንዑስ አንቀጽ 5 ቀጥሎ የሚከተሉት አዲስ ንዑስ አንቀጽ 6-11 ያሉት ድንጋጌዎች ተጨምረዋል፤

“6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም የታክሱ ባለስልጣን በሚከተሉት ምክንያቶች ያልተከፈለ የታክስ ዕዳ ላለበት ታክስ ከፋይ በሁኔታ ላይ የተመሰረተ የታክስ የምስክር ወረቀት ሊሰጥ ይችላል፦

ሀ) ታክስ ከፋይ በዚህ አዋጅ መሰረት ስልጣን ለተሰጠው አካል የታክስ መቃወሚያ አቤቱታ፤ ይግባኝ ወይም የታክስ ክርክር ያቀረበ ከሆነ፤

ለ) የሚፈለግበትን የታክስ እዳ ለመክፈል ከታክሱ ባለስልጣን ጋር የጸና የክፍያ ስምምነት የፈጸመ ከሆነ፤

7/ በዚህ አንቀጽ መሰረት የሚሰጠው የታክስ የምስክር ወረቀት ለሚከተሉት ተግባራት የሚያገለግል ይሆናል፤

ሀ) የንግድ ስራ ፈቃድ ወይም የሙያ ፈቃድ ለማደስ፤

ለ) በጨረታ ለመሳተፍ፤

ሐ) ለተሽከርካሪዎች ወይም የኮንስትራክሽን ማሽነሪ ዓመታዊ ምዝገባና ምርመራ /ክላውዶ/ ለማድረግ፤ እና

መ) የባንክ ብድር ለማግኘት።

8/ በሁኔታ ላይ የተመሰረተ የታክስ የምስክር ወረቀት።

- ሀ) የታክስ ከፋዩን ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚያስቀር፤ የሚያግድ ወይም ግዴታውን የተወጣ ሆኖ እንዲቆጠር የሚያስችል አይሆንም፤
- ለ) የታክሱ ባለስልጣን ያልተከፈለውን ታክስ በማስከፈል ረገድ ያለውን መብት የሚያሳጣ አይሆንም፤
- ሐ) በሂደት ላይ ያለውን የታክስ አለመግባባት ወይም ክርክር ውጤት የሚያስቀር አይሆንም፤

9/ በዚህ አንቀጽ መሰረት የሚሰጠው የታክስ የምስክር ወረቀት ተፈጻሚ የሚሆነው ባለስልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ለሚወስነው የጊዜ ገደብ ሲሆን፤ በመመሪያው በሚዘረዘሩ ምክንያቶች ሊሻር ይችላል።

10/ በአዋጁ አንቀጽ 40 ንዑስ አንቀጽ 7 ድንጋጌ መሰረት የተሰጠ የታክስ ክሊራንስ ምስክር ወረቀት በአዋጁ አንቀጽ 33 (1) በተዘረዘሩ የታክስ አይነቶች ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

11/ ባንኮች የውጭ ባለሀብት ትርፉን፣ የአክሲዮን ትርፍ ድርሻውን ወይም ድርጅቱን በመሸጥ ያገኘውን ገቢ ወደውጭ እንዲልክ ከማድረጋቸው በፊት በትርፉ ወይም በአክሲዮን ድርሻው ወይም ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ ግብር የከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ በታክስ ባለስልጣኑ የተሰጠ የታክስ የምስክር ወረቀት እንዲቀርብ መጠየቅ አለባቸው።

10) ከአዋጁ አንቀጽ 82 ንዑስ አንቀጽ 5 ወይም በተሸጋሽገው አንቀጽ 93 ንዑስ አንቀጽ 5 ቀጥሎ የሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 6 ተጨምሯል፦

“6. የታክሱ ባለስልጣን የኤሌክትሮኒክስ የታክስ ስርአትን፣ የፈጣን ምላሽ ኮድ የያዘን ደረሰኝ አጠቃቃምን፣ በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ለሚፈጸም ግብይት እና ለማናቸውም ሌላ ግብይት የሚሰጥን ኤሌክትሮኒክ ደረሰኝ በሚመለከት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።”

11) የአዋጁ አንቀጽ 85 ወይም በተሸጋሽገው አንቀጽ 96 ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 96 ተተክቷል፤

#### “96. የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያን ስለማስተካከል

1/ በዚህ አዋጅ በሌሎች አንቀጾች የተደነገገው ቢኖርም የታክሱ ባለስልጣን ለታክስ ከፋዩ የደረሰው የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ስህተት ወይም ግድፈት ያለበት ሆኖ ካገኘው ስህተቱን ወይም ግድፈቱን ለማስተካከል በሚያስፈልግ መጠን የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያውን ሊለውጥ ይችላል።”

2/ የታክሱ ባለስልጣን የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ የሚስተካከልበትን አግባብ ሊኖር የሚገባውን የአሰራር ሂደት የሚመለከት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

12) ከአዋጁ አንቀጽ 85 ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 96 ቀጥሎ የሚከተሉት ከአንቀጽ 97 - 102 ያሉ አዲስ ድንጋጌዎች ተካተዋል፡

“97. የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያን ለማስተካከል የሚያስችሉ ምክንያቶች

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 96 መሰረት በታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ላይ ማስተካከያ ሊደረግ የሚችለው፡

ሀ) የስሌት ወይም የሂሳብ ስህተት ያለ ከሆነ፤

ለ) በታክስ አወሳሰን ወቅት ያልታየ አግባብነት ያለው ማስረጃ ወይም በዚህ አዋጅ መሰረት የቀረበ አዲስ ማስረጃ ያለ እንደሆነ፤

ሐ) የታክስ ውሳኔው አስገዳጅ ከሆነው የታክስ ህጎች ትርጉም ጋር የማይጣጣም ከሆነ፤ ወይም

መ) ታክስ የመክፈል ግዴታን በመወሰን ረገድ የተሳሳተ ውጤት የሚያስከትል ሌላ ስህተት ካለ ነው፤

98. የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ለማስተካከል የሚያስችሉ ሁኔታዎች

የታክሱ ባለስልጣን በታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ላይ ማስተካከያ ሊያደርግ የሚችለው፡

ሀ) ስህተቱ መሰረታዊ ከሆነ እና ሊከፈል የሚገባውን ወይም ተመላሽ መደረግ ባለበት ታክስ መጠን ላይ ውጤት የሚኖረው ከሆነ፤

ለ) ማስተካከያው ሊረጋገጥ በሚችል መረጃ ወይም ማስረጃ ላይ የተመሰረተ ከሆነ፤ ወይም

ሐ) አዲስ ማስረጃ በመገኘቱ ወይም ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ታክስ ከፋይ ማስረጃውን ለማቅረብ ባለመቻሉ ካልሆነ በስተቀር ታክስ ከፋይ ስህተት እንዲታረምለት ጥያቄ ማቅረብ የሚችለው ጉዳዩ በይግባኝ ከመታየቱ በፊት ነው፡፡

99. የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ማስተካከያ ማድረግ የሚቻልበት ጊዜ

1/ ስህተት የማረም ሂደት የሚጀመረው ታክስ ከፋይ ስህተት ይታረምልኝ የሚል ማመልከቻ ሲያቀርብ ወይም የታክሱ ባለስልጣን በራሱ ተነሳሽነት ስህተት መኖሩን ሲያምንበት ነው፡፡

2/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 98 (ሐ) በተደነገገው መሰረት የታክሱ ባለስልጣኑ በታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ላይ ማስተካከያ ማድረግ የሚችለው በሚከተለው ጊዜ ውስጥ ይሆናል፡

ሀ) የመጀመሪያው የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በአምስት (5) አመታት ውስጥ፤ ወይም

ለ) ስህተቱ ከታወቀበት ቀን ጀምሮ በአንድ (1) አመት ውስጥ፤ ከሁለቱ በቀደመው ጊዜ፤

**100. የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ማስተካከያ የሚኖረው ውጤት**

1/ በዚህ አዋጅ መሰረት የሚዘጋጀው የተስተካከለ የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ፦

ሀ) በተደረገው ማስተካከያ ልክ የመጀመሪያውን የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ የሚተካ ይሆናል፤

ለ) በዚህ አዋጅ መሰረት እንደተሰጠ የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ይቆጠራል፡፡

2/ ታክስ ከፋዩ ያቀረበው የማስተካከያ ጥያቄ ተቀባይነት ያላገኘ ከሆነ፤ በዚህ አዋጅ ቅሬታ ለማቅረብ የተቀመጠው የጊዜ ገደብ የመጀመሪያው የውሳኔ ማስታወቂያ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ የሚቆጠር ይሆናል፡፡

**101. የተስተካከለውን የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ ስለማስታወቅ**

የታክሱ ባለስልጣን የተስተካከለውን የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ በሚመለከት የሚከተሉትን መረጃዎች የያዘ ማስታወቂያ ለታክስ ከፋዩ መላክ አለበት፤

ሀ) የስህተቱን አይነት፤

ለ) የማስተካከያውን ምክንያት፤

ሐ) በማስተካከያው ምክንያት ሊከፈል የሚገባውን ወይም ተመላሽ የሚደረገውን የታክስ መጠን፤

መ) ታክስ ከፋዩ ውሳኔውን ለመቃወም ወይም ይግባኝ ለማቅረብ ያለውን መብት፤

**102. በተደጋጋሚ ማስተካከያ በማድረግ ላይ የተጣለ ገደብ**

ማናቸውም የታክስ ውሳኔ ማስታወቂያ በአንድ አይነት ስህተት ምክንያት ከአንድ ጊዜ በላይ ማስተካከያ ሊደረግበት አይችልም፡፡

13) የአዋጁ አንቀጽ 88 ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም በተሸጋሽገው አንቀጽ 105 ንዑስ አንቀጽ (1) ተሰርዞ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 105 ንዑስ አንቀጽ (1) ተተክቷል፡፡

“105 (1) ይግባኝ በሚባልበት ውሳኔ ላይ ይግባኝ ማቅረብ የሚፈልግ ሰው የውሳኔ ማስታወቂያ በደረሰው በሰላሳ (30) ተከታታይ ቀናት ውስጥ የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም በውሳኔው ላይ ለኮሚሽኑ ማቅረብ ይችላል፡፡”

14) የአዋጁ አንቀጽ 102 ንዑስ አንቀጽ (6) ወይም በተሸጋሽገው አንቀጽ 119 ንዑስ አንቀጽ (6) ቀጥሎ የሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 7 ተጨምሯል፤

“7/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 59 (3ሀ)) መሰረት ታክስ ከፋዩ በታክስ እዳው ላይ ከፍተኛ ጫናን የሚያስከትል አዲስ ማስረጃ ያቀረበ ከሆነ በታክስ ሕጉ መሠረት ሰነዱ በታክስ አወሳሰን ወቅት አስቀድሞ ባለመቅረቡ ምክንያት ሊከፈል ይገባ የነበረውን የታክስ ዕዳ 10% (አስር በመቶ) ቅጣት ይከፍላል፡፡

- 15) የአዋጁ አንቀጽ 106 (2) ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 123 ንዑስ አንቀጽ (2) ተሽሮ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 2 ተተክቷል፤

“2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለድርጅት ወይም ለመንግሥት መ/ቤት ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ፤ በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት ከሚጣለው ቅጣት በተጨማሪ የድርጅቱ ሥራ አስኪያጅ፤ የመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ፤ ዋና የሂሳብ ሹም ወይም ታክስ ተቀንሶ መያዝ እንዳለበትና የተያዘውም ታክስ መክፈል እንዳለበት የማረጋገጥ ኃላፊነት ያለበት ማንኛውም ሌላ የድርጅቱ ወይም የመንግስት ሠራተኛ የታክስ ባለስልጣኑ ጥያቄ ከማቅረቡ በፊት ታክሱ ተቀንሶ ገቢ ያለመሆኑ የተረጋገጠ እንደሆነ እያንዳንዳቸው ብር 2,000.00 (ሁለት ሺህ ብር) መቀጫ ይከፍላሉ፡፡”

- 16) የአዋጁ አንቀጽ 108 ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 125 ተሽሮ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 125 ተተክቷል፡፡

“125” የታክስ ደረሰኝ ያለመስጠት

1/ ደረሰኝ ሊሰጥ ሲገባ ያልሰጠ ማንኛውም ታክስ ከፋይ ለገዢ ባልሰጠው በእያንዳንዱ ደረሰኝ ብዛት ብር 100, 000 (አንድ መቶ ሺህ ብር) ቅጣት ይቀጣል፡፡

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተጣለው ቅጣት በባለስልጣኑ ሊነሳ አይችልም፡፡

- 17) የአዋጁ አንቀጽ 120 (2) ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 137 (2) ተሽሮ በሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ (2) ተተክቷል፤ በተጨማሪም ከንዑስ አንቀጽ 7 ቀጥሎ አዲስ ንዑስ አንቀጽ 8 ተካቷል፤

“2) ለአንድ ግብይት በተሰጠ ተመሳሳይ ደረሰኝ ላይ የተለያዩ ዋጋዎችን በመመዝገብ የሽያጭ ዋጋን ያሳነሰ ወይም የሽያጭ ዋጋን በማሳነስ ደረሰኝ የሰጠ ማንኛውም ሰው ብር 100, 000 (አንድ መቶ ሺህ ብር) የገንዘብ መቀጫ እና ከአምስት እስከ ሰባት አመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል፡፡

8) ማናቸውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 1 እና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 131 (1)(ለ) መሰረት ደረሰኝ ባለመስጠት ወንጀል ተጠያቂ የሚሆነው የወንጀሉ ድርጊት የተፈጸመው በአንድ የግብር ዘመን ውስጥ ለሁለት ጊዜያት ያህል አስተዳደራዊ ቅጣት ከተቀጣ በኋላ በሚሆንበት ጊዜ ነው።”

18) የአዋጁ አንቀጽ 132 ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 149 ተሽሮ በሚከተለው አዲስ አንቀጽ 149 ተተክቷል።

“149. በድርጅቶች የሚፈጸሙ ወንጀሎች

1/ የታክስ ህግን በመተላለፍ ወንጀል የፈጸመው ድርጅት በሚሆንበት ጊዜ ወንጀሉ በተፈጸመበት ወቅት የድርጅቱ ስራ አስኪያጅ፤ የፋይናንስ ኃላፊ ወይም በተመሳሳይ የኃላፊነት ቦታ ላይ ያለ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተመለከተውን ማስረዳት ካልቻለ ወንጀሉን እንደፈጸመ ይቆጠራል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንኡስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም ስራ አስኪያጁ፤ የፋይናንስ ኃላፊው ወይም በተመሳሳይ የኃላፊነት ቦታ ላይ ያለው ሰው የሚከተሉትን ያስረዳ እንደሆነ በወንጀሉ ተጠያቂ አይሆንም፦

ሀ) ወንጀሉ የተፈጸመው ከርሱ እውቅና ውጪ መሆኑን፤

ለ) ወንጀሉ እንዲፈጸም ያልፈቀደ፤ ያላዘዘ ወይም ያልተባበረ መሆኑን፤ ወይም

ሐ) የዚህ አይነቱ ወንጀል እንዳይፈጸም መከላከል የሚያስችል የውስጥ ቁጥጥር ስርአት የዘረጋ መሆኑን፤

19) ከአዋጁ አንቀጽ 137 (4 ) ወይም በተሸጋሸገው አንቀጽ 154 (4) ቀጥሎ የሚከተለው አዲስ ንዑስ አንቀጽ 5 ተጨምሯል፤

5) ይህ አዋጅ ከጸናበት ቀን በፊት ይግባኝ አቅርቦ በክርክር ላይ ያለ ታክስ ከፋይ የታክስ አለመግባባቱን በመስማማት ለመጨረስ የሚፈልግ ከሆነ ይህንኑ በመግለጽ አዋጁ ከጸናበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር በ60 (ስልሳ) ቀናት ጊዜ ውስጥ ለታክስ ባለስልጣኑ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል።”

20) ከአንቀጽ አንቀጽ 61 ጀምሮ እስከ አንቀጽ 139 ድረስ ያሉት የነባሩ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደ ቅደም ተከተላቸው ከአንቀጽ 72 እስከ አንቀጽ 156 በሚል ተሸጋሽገዋል።

### 3. ተፈጻሚ የሚሆንበት ቀን

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ \_\_\_\_\_ ቀን 2018 ዓ.ም

**ታዩ አጽቀስላሴ**  
**የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት**